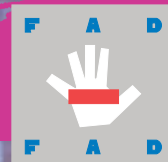

DOSSIER

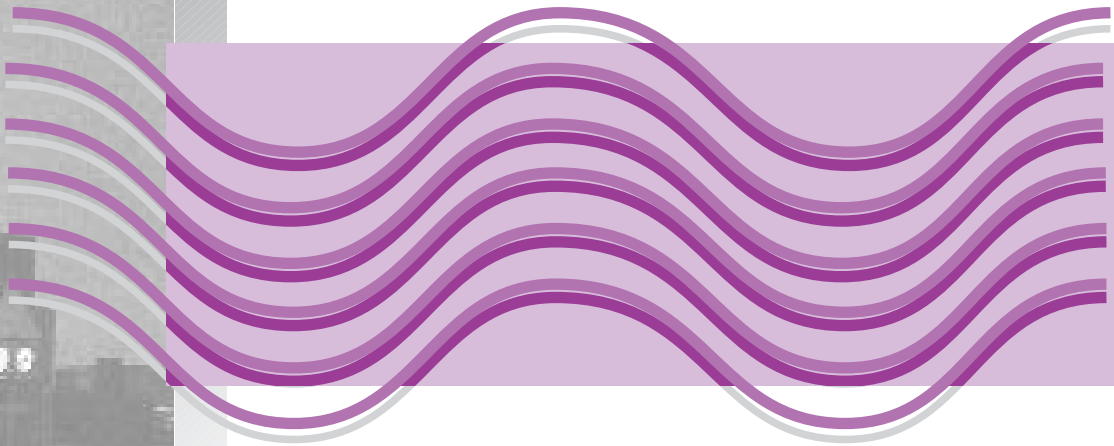
els joves i el món

Generalitat de Catalunya
Departament de Sanitat i Seguretat Social
Direcció General de Drogodependències
i Sida

FUNDACIÓN DE AYUDA
CONTRA LA DROGADICCIÓN

els joves i el món

Generalitat de Catalunya
Departament de Sanitat i Seguretat Social
**Direcció General de Drogodependències
i Sida**

FUNDACIÓN DE AYUDA
CONTRA LA DROGADICCIÓN

Fitxa tècnica

©FAD, 1996

Edita i distribueix

FAD

Avda. de Burgos, 1 3

28036 Madrid

Tels. 91 3024048 i 91 3838000

Direcció tècnica del Programa

Eusebio Megías Valenzuela. *Director tècnic de la FAD*

Eulàlia Alemany Ripoll. *Cap del Departament de Prevenció de la FAD*

Direcció tècnica del Programa a Catalunya

Joan Colom Farran. *Director dels Programes de Drogodependències i Sida de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya.*

Esther Trepast de Ancos. *Òrgan Tècnic de Drogodependències. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya.*

Text

José Àngel Medina (Iniciatives Culturals)

Fernando Cembranos (Iniciatives Culturals)

Adaptació al català

Jaume Gala. *Unitat de normalització lingüística. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Generalitat de Catalunya.*

Grup d'assessors tècnics

Carlos Alonso

Domingo Comas

Antonio Gamonal

Jesús A. Pérez de Arróspide

Il·lustracions

Alain Garcia

Fotografia de portada

© SUPERSTOCK

Disseny i Maquetació

Bärbel Oberhagemann

Impressió

Ancares, C.B.

Traducció al català

Programa d'Educació per a la Salut a l'Escola. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

DL:

M-42.324-97

Introducció

“La prudència és suposar que ningú no la raó completament, ni ningú no deixa de tenir-la per complet”.

Herbert Spencer

“No creguis en quelcom perquè algú ho hagi dit, o perquè estigui escrit en un llibre, o perquè t’ho hagin transmès per la força de la tradició; però si has percebut que una cosa és bona, benèfica per a tu i per a tots, solament llavors accepta-la i creu-la”.

Buda

“Escolta els altres, respecta’ls, reflexiona-hi i mostra la teva opinió als altres”.”

A

quest document és un dossier informatiu sobre les relacions entre els joves i la comunitat on viuen. Té tres objectius: el primer és informar, el segon és provocar el debat i el tercer és afavorir l'accés d'altres persones a aquesta informació i a l'intercanvi d'idees.

Volem que aquest document us serveixi en la mateixa direcció que el pensament de Buda. La informació que trobareu aquí no és útil ni vàlida pel sol fet d'existir, sinó quan algú la utilitza i la fa servir.

No és suficient “que ens expliquin alguna cosa”, ni que “sabem algunes dades reveladores”, ni que “ens informin sobre el que habitualment no ens informen”. És veritablement important: agafar la informació, les idees, les dades i les opinions i exprèmer-les, trencar-les, donar-hi la volta, sotmetre-les a judici, valorar-les, reinventar-les i adaptar-les. Només llavors, quan es fas de la informació una cosa que sigui benèfica en si mateix, la informació és útil. I podem fer que altres persones en formin part.

Què significa canviar el món?, per què ens agraden determinats valors socials?, quant de temps fa que ens diuen què votar?, és necessari prendre postura respecte a l'ecologia, el feminisme o la mili?, quines seran les lluites socials del futur?, són els joves realment marginats o participen activament en el canvi social?, estan de moda la solidaritat i la cooperació?

Podeu anar trobant algunes respostes a aquestes i altres preguntes en aquest dossier. Però és necessari que us les feu pròpies i treieu la conclusió de quines et són útils i quina informació us serveix de tot el que aquí trobareu. Aquest dossier té valor si serveix per a que en llegir-lo us suggereixi algunes solucions als interrogants que la informació planteja. Té més valor com més persones puguin conèixer aquestes solucions.

Si en teniu ganes, passeu la pàgina.

Tot el que trobaràs en aquest dossier

A

partir d'aquí trobaràs informació sobre les relacions entre els joves i la comunitat a la qual pertanyen. Són 6 textos de longitud i continguts, diferents que es titulen:

1. La lluita per un tros de realitat

2. La joventut i el canvi social

3. Passo de tot

4. El que ens queda

5. No hauríem d'oblidar que...

6. Materials per canviar el món

Cadascun dels textos és independent dels altres. No és necessari llegir-los tots seguits, ni en un ordre preestablert, ni tampoc heu de llegir-los tots.

A la lectura hi podreu trobar idees, opinions, dades, gràfiques, qüestions, preguntes, testimonis o històries que poden ajudar-nos a pensar i aportar-nos informació entorn de les persones i la seva comunitat.

Per afavorir el debat i l'intercanvi entre vosaltres trobareu dins del text algunes propostes, que sempre apareixen dins d'un quadre emmarcat. També podeu comptar amb el suport del professorat i/o monitors perquè us ajudin a fer jocs i exercicis que facin més ric el debat i l'intercanvi. Podeu utilitzar les propostes de treball que inclou el dossier i altres que se us acudeixin.

Al final del dossier trobareu pistes sobre com participar al concurs de presentacions (literàries, plàstiques, informàtiques...) que l'Òrgan Tècnic de Drogodependències i la FAD organitzen entorn d'aquest i altres dossiers informatius semblants. Es tracta que les vostres conclusions i les dels altres joves siguin conegudes per molta més gent.

1

La lluita per un tros de realitat

Les persones vivim en una comunitat. Un poble, una família, un barri, una ciutat i qualsevol de les formes d'organització humana són components d'un gran grup que conforma la comunitat. Les comunitats ocupen un territori concret, tenen unes normes de relació i convivència, sostenen uns valors propis i s'estructuren d'unes formes determinades.

Totes les persones participen a la comunitat. Desitjant-ho o no els grups que formen les comunitats (edats, classes socials, professionals, sexes, ideologies) es relacionen entre si a través del poder, de l'economia, de la política, del repartiment de l'espai i d'altres elements. Quan participem en una comunitat la modifiquem en relacionar-nos amb la realitat en la qual aquest grup viu. Participar és com a mínim existir dins de la comunitat. A partir d'aquí cada persona o grup escull el nivell de participació que vol assolir.

Hi ha persones que participen en moltes coses i de moltes maneres i, en canvi, d'altres prefereixen no participar-hi (encara que aquesta actitud mateixa sigui una manera de fer-ho). Per què?

👉 **Elaboreu una llista de formes de participar a la comunitat de persones o grups que es coneguin.**

Les persones vivim en una comunitat. Les comunitats ocupen un territori concret, tenen unes normes de relació i convivència, sostenen uns valors propis i s'estructuren d'unes formes determinades.

Les persones no poden estar al marge de l'entorn social, cultural i físic en el que viuen. És necessari mantenir-hi algun tipus de relació. No podem viure d'esquena al que ens envolta i, en molts casos, la relació amb la realitat és de control. Tothom sent interès per controlar què passa al seu voltant i modificar-ho.

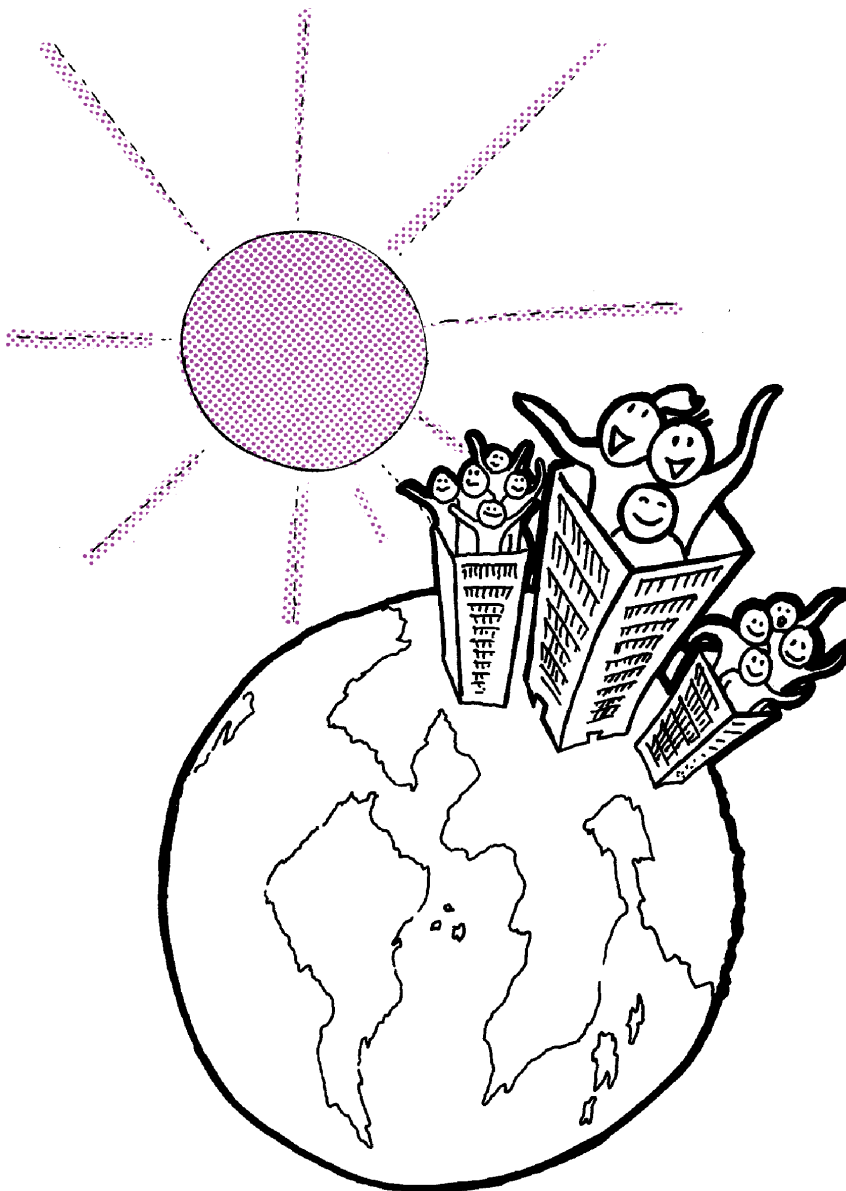
Per això s'estableix la "lluita per un tros de realitat". Les persones i els grups que componen la comunitat són nombrosos i variats. Cadascú ha d'accedir a un tros de la realitat. Un tros de poder, d'espai vital, de recursos, de saber.

Quan en una comunitat hi ha persones o grups que acaparen les parcel·les (de poder, d'espai, de recursos) la participació dels altres es fa més complexa: del repartiment es passa a la lluita.

Hi ha diferents formes com es planteja aquesta lluita per la "participació" a la nostra societat.

Quan unes poques persones acumulen i monopolitzen moltes parcel·les de la realitat, aleshores "no n'hi ha per a tots". I a partir d'aquí es creen noves formes de participació, nous espais i trossos de realitat.

☞ **Discutiu la conveniència de participar a la comunitat on es viu o el contrari.**

Les persones no poden estar al marge de l'entorn social, cultural i físic on viuen. Es necessari mantenir-hi algun tipus de relació. No podem viure d'esquena al que ens envolta.

Quan en una comunitat hi ha persones o grups que acaparen les parcel·les (de poder, d'espai, de recursos) la participació dels altres es fa més complexa: del repartiment es passa a la lluita.

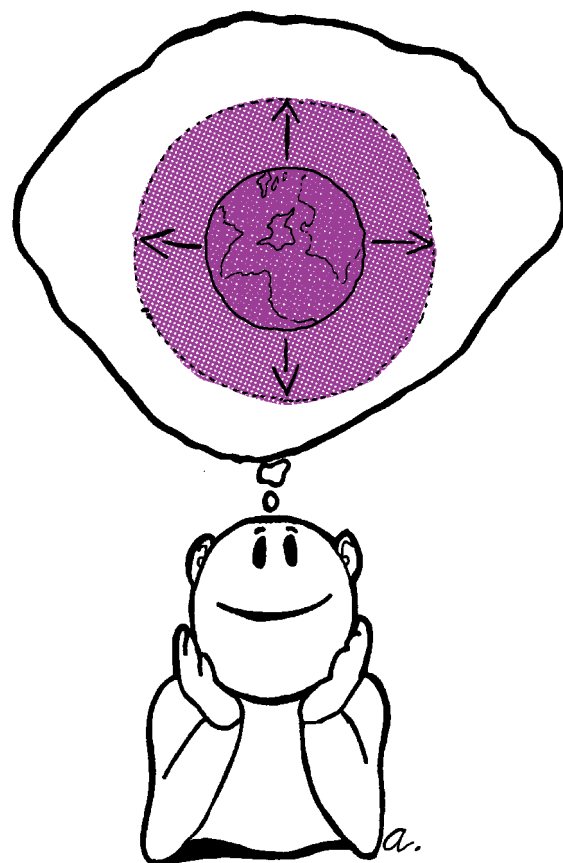
Cada grup estableix les seves formes de participació (els parats, la tercera edat, les dones, etc.) El jovent elabora les seves formes particulars d'obtenir el seu tros de realitat, per fer-se un forat de participació. Encara que després parlarem d'algunes maneres de participar, podem resumir-les en quatre. Sense valorar-ne cap i reunint-les només pel seu valor de "forma de lluita per un tros de realitat" són: l'expansió, la conquesta endreçada, la desordenada i l'aïllament i la seva codificació.

L'expansió

Una primera fórmula per poder accedir a la parcel·la pròpia d'una realitat que està mal distribuïda consisteix en expandir aquesta realitat, fer-la més gran. Com? La realitat virtual, la cibernètica i la tecnologia ofereixen una possibilitat inigualable per fer mòbils els límits de la realitat.

Quan el poder per prendre decisions, per modificar la forma de viure, per desenvolupar models nous, per portar a terme projectes, per satisfer necessitats emocionals i instintives està en mans d'altres (el món adult, els homes, els qui tenen diners) s'acudeix a una forma de realitat alternativa.

Aquesta realitat prescindeix de límits i es modifica només perquè nosaltres volem canviar-la. Això ofereix moltes variants, des de les sèries de televisió que modifiquen la seva temàtica en funció de l'audiència fins als simuladors d'una ciutat sencera on es poden incloure desastres, canvis en el repartiment econòmic o un augment considerable del nivell cultural de la població; passant per simples jocs en què l'audàcia, el risc, el poder o la força estan del nostre costat.

El jovent elabora les seves formes particulars d'obtenir el seu tros de realitat, per fer-se un forat de participació: l'expansió, la conquesta ordenada, la desordenada i l'aïllament i la seva codificació.

La realitat virtual, la cibernètica i la tecnologia ofereixen una possibilitat inigualable per fer mòbils els límits de la realitat. Aquesta realitat prescindeix de límits i es modifica només perquè nosaltres volem canviar-la.

☞ Penseu en les possibilitats que ofereix el desenvolupament tecnològic (informàtica, comunicacions) com a forma de participació.

La conquesta ordenada

La conquesta és una altra forma de fer pròpia una realitat que no ho és. Si algú té a les seves mans quelcom que pertany a altres, pot lluitar per obtenir-lo. Però aquesta conquesta pot ser ordenada o desordenada.

La conquesta ordenada consisteix en què un grup busca formes d'accedir a la seva parcel·la de participació, de modificar la realitat, respectant les normes. Tenint en compte l'existència d'altres grups, utilitzant criteris racionals per realitzar aquesta modificació, fent servir la intel·ligència per conèixer quins són els canvis i els millors mètodes per aconseguir-los i condicionant la lluita a la preservació de la convivència.

El desenvolupament del teixit social, la participació en col·lectius de cooperació, la contribució en activitats de solidaritat, el desenvolupament de reivindicacions col·lectives i la col·laboració amb persones i grups d'interessos i d'idees semblants que constitueixen una forma ordenada de conquerir la parcel·la de realitat que desitgem.

Es pot lluitar de manera ordenada per una vivenda, per l'aliment, pel repartiment equitatiu de recursos, per la igualtat d'oportunitats, per la preservació de l'entorn, pel repartiment de poder, pels drets i deures i per molts altres motius. Podem mantenir la lluita dins dels límits de la convivència i resoldre al nostre favor la participació en el canvi de la realitat.

👉 **Busqueu millores, canvis i altres esdeveniments que hagin sorgit a prop i que hagin estat possibles gràcies a la lluita col·lectiva.**

La conquesta desordenada

Malgrat tot aquesta conquesta pot ser desordenada. Podem deixar de costat els criteris de respecte, diàleg, convivència i cooperació. Sortir-nos fora de les normes, utilitzar la transgressió com a motiu central de la lluita, treballar malament enlloc d'intel·ligentment.

La violència és l'expressió màxima de la conquesta desordenada de l'espai que a un grup li correspon al barri, a la ciutat o en diferents llocs del món. Quan un grup es queda sense recursos per poder obtenir el tros de realitat que li assegura la seva participació a la comunitat, ho busca "a cops"; encara que sigui a costa de destrossar i minar la comunitat en la qual desitja aparèixer.

La conquesta ordenada consisteix en què un grup busca formes d'accedir a la seva parcel·la de participació, de modificar la realitat, respectant les normes.

La conquesta ordenada pot consistir en el desenvolupament del teixit social, la participació en col·lectius de cooperació, la contribució en activitats de solidaritat, el desenvolupament de reivindicacions col·lectives i la col·laboració amb persones i grups d'interessos i idees semblants.

Simbologies i ideologies que promouen actituds violentes o d'abandonament de les normes de convivència es recolzen freqüentment en la idea que aquests són els únics mitjans que tenen per aconseguir "el que els correspon": un carrer, un barri, un campionat, un país o diners. També pot ser una via per a grups als quals se'ls ha negat, per qualsevol altre camí, la participació a la comunitat (violència de comunitats indígenes, en alguns països).

☞ **Elaboreu una llista d'esdeveniments, llocs i moments violents relacionats amb la joventut.**

La conquesta pot ser desordenada. Podem deixar de costat els criteris de respecte, diàleg, convivència i cooperació. La violència és l'expressió màxima de la conquesta desordenada de l'espai que a un grup li correspon al barri, a la ciutat o en diferents llocs del món.

Molts grups "participen" en la comunitat a la qual pertanyen, separant-se d'ella. Els grups estableixen codis als quals les persones que hi són fora, no hi poden accedir; per això hi resulta més fàcil l'aïllament.

L'aïllament i la seva codificació

L'aïllament és una altra forma de participar a la comunitat, encara que sembli una contradicció. Molts grups "participen" a la comunitat a la qual pertanyen separant-se d'ella. Els lligams econòmics, socials o simplement de proximitat física fan difícil aquesta separació i, així, es recorre a la codificació. Els grups estableixen codis als quals les persones de fora no hi poden accedir; per això hi resulta més fàcil l'aïllament.

La forma d'oci, els valors, les metes, les converses, els gustos o els temors queden codificats a través de les conductes (indumentàries, llocs de reunió, diversions, aparells i objectes, formes de comunicació) i, sobretot, el llenguatge (en el qual els conceptes i innovacions canvien quasi a més velocitat que els caps que els usen). El llenguatge i la música són dos exemples clars en els quals la impossibilitat de portar a terme canvis en la realitat, es tradueix en la delimitació d'un camp molt concret de canvi.

Així es dificulta l'accés d'altres grups (pares, mares, professorat, altres adults, altres joves) a la parcel·la de realitat codificada.

Les formes amb què es resol la participació no són millors, ni pitjors. Són formes. Els efectes que produeixen són els elements a través dels quals es pot establir una valoració. No es podria rebutjar una actuació que comporti cert grau de violència si aquesta suposa la destrucció d'un sistema social desigual i autoritari per donar lloc a un de democràtic i participatiu. Com tampoc no es pot permetre una actuació ordenada i (aparentment) respectuosa que busca finalitats moralment inacceptables.

👉 **Elaboreu una llista de paraules, una dels llocs i una d'activitats pròpies de la joventut, que estan "vedades" als altres.**

La forma d'oci, els valors, les metes, les converses, els gustos o els temors queden codificats a través de les conductes i, sobretot, el llenguatge.

Les formes amb què es resol la participació no són millors, ni pitjors. Són formes. Els efectes que produeixen són els elements a través dels quals es pot establir una valoració.

2 La joventut i el canvi social

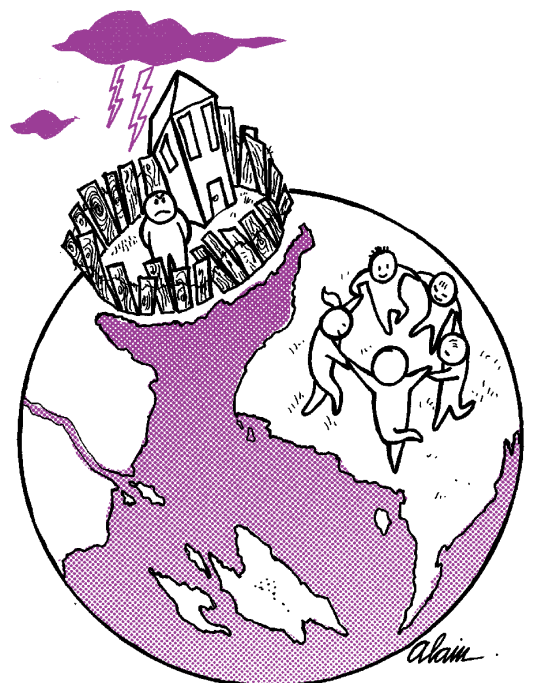
La joventut o “ser jove” és un bon punt de partida per promoure el canvi social. L'edat i les condicions d'una persona jove porten aparellada una motivació especial cap al canvi. La varietat de joventuts i la tolerància, la permeabilitat o la capacitat d'acceptació de la població jove, hi ajuden.

Pensar en joves és pensar en varietat, perquè no es pot parlar d'una sola joventut. Encara que a vegades per economia de paraules es faci. Hi ha moltes joventuts diferents i com més conscients en som, més fàcil és comprendre les possibilitats que tenen els joves de canviar la societat.

Hi ha moltes joventuts diferents que s'enfronten a la necessitat o al plaer de “canviar aquesta societat” de forma diversa. Els joves s'enfronten al canvi social segons el moment històric: no és el mateix ser jove a la guerra civil espanyola que al segle vint-i-u.

La joventut de societats o grups “més desenvolupats” es preocupa per elements més estètics i ecològics del canvi social, ja que té el menjar i la supervivència assegurada, és el canvi per “demà passat”. Les societats i grups “menys desenvolupats” se centren, en canvi, en les condicions econòmiques o polítiques. A vegades, passa que persones que viuen en societats més confortables, com la nostra, busquen altres llocs del món on es viu pitjor i hi marxen a fer cooperació i solidaritat.

La joventut o “ser jove” és un bon punt de partida per a promoure el canvi social.

També es troben diferències en els objectius que els joves de població rural es proposen per canviar la societat i els que es plantegen els joves urbans. Els primers tenen més control sobre el que els envolta i, per tant, més possibilitats d'èxit. A la ciutat s'hi poden observar més fàcilment actituds d'aïllament o conquesta desordenada, fins i tot, de passivitat davant del canvi.

☞ Parleu sobre les diferències que hi ha entre les diferents joventuts (segons l'hàbitat, la seva classe social, les seves condicions de vida, etc.) i les seves possibilitats de participar.

Pensar en els joves és pensar en tolerància i permeabilitat. Perquè a la joventut s'estan establint els valors i les idees a partir de les quals s'establiran les pautes de futur personal i, per tant, col·lectiu i social. En començar l'adolescència les persones comencen a preguntar-se per què les coses són així i com haurien o podrien ser. Podríem dir que els joves estan en millor disposició de plantejar canvis socials.

Els joves amb les seves diferències i la seva capacitat de tolerància poden tenir una participació efectiva a la comunitat, transformant la realitat que els envolta en quelcom millor i "més visible". Tot i això, moltes vegades no passa així.

Hi ha moltes diferències entre la joventut de països rics i pobres, la joventut urbana i la rural, entre la joventut d'ahir i la de demà.

3

Passo de tot

M

algrat estar a disposició per plantejar canvis socials, alguns joves s'apunten amb facilitat al "passo de tot". Moltes persones pensen que aquest passotisme és una característica "típica" o natural de la joventut. Tanmateix, hi ha algunes condicions que fan que els joves tinguin més difícil la participació en el canvi social.

L'excés de joves

Encara es produeix un descens en la taxa de natalitat, és a dir, neix menys gent i les generacions estan formades per menys persones, el sistema social i econòmic actual pateix d'un nombre excessiu de joves. Sobretot a partir dels divuit anys en endavant.

Aquest excés es tradueix en incapacitat per absorbir la quantitat de persones que busquen treball. Les condicions tecnològiques i econòmiques fan que les persones joves no trobin feina fàcilment, que allarguin indefinidament la seva formació i educació, que es conformin amb qualsevol tipus de feina ("mentre es tingui alguna cosa"), que independitzin de la família més tard i que perllonguin els seus períodes d'avorriment i de temps "sense res a fer".

👉 **Discutiu la frase: "Els joves passen de tot".**

El passotisme pot veure's alimentat per alguna condició, com excés de joves, la marginació juvenil, o la falta d'expectatives socials.

Quan tot això passa les característiques que fan dels joves un element interessant i útil per al canvi social desapareixen o es veuen molt reduïdes.

Com el sistema econòmic i social redueix el nombre de persones que hi accedeixen, escollirà aquelles persones que estiguin més en consonància amb el mateix sistema. És a dir, evitarà que les innovacions pròpies del grup de joves entrin a formar part de la societat.

Alhora, el canvi social i les ganes de modificar la societat buscaran altres camins: violència, aïllament, expansió a la realitat virtual... vies que són estèrils per produir canvis reals dins el sistema.

Finalment, entre les persones que s'integren al sistema i les que busquen altres camins queda un gran grup que no diu res, que sembla que no sent ni pateix, però que espera.

El nombre de joves comença a baixar degut a la taxa de natalitat baixa. Però la taxa de mortalitat baixa i els avenços sanitaris fan que creixi l'esperança de vida, amb el que la major part de la població és adulta o gran. Les dificultats de comunicació de la població juvenil amb aquesta "gran part de la població" fan també més difícil que arribi el missatge de canvi on ha d'arribar.

La marginació

Per què és tan fàcil associar la joventut a la marginació? Per "formar part de la societat" s'ha de complir determinades condicions. Ser jove es caracteritza, sobretot, per no complir aquestes condicions. Els joves no tenen treball, autonomia, emparellament estable ni vivenda. Encara no hi han accedit i encara no formen part definitiva d'una societat dominada pels adults.

A més a més, cada cop es fa més difícil complir aquestes condicions. El grup de joves tendeix a marginar-se i a ser marginat per no complir aquests requisits. Dins de la marginació és fàcil aïllar-se, crear llenguatges propis, formes d'actuar i cultures pròpies. Tot això alhora, allunya els joves de l'accés a aquestes condicions de "vida adulta".

En els últims temps els joves han fet d'aquesta marginació un element de força. S'han aprofitat del nexa comú que els suposa la seva marginació per part dels adults per reivindicar canvis en aquesta situació. La direcció principal d'aques-

Determinades condicions fan que les persones joves no trobin feina fàcilment, que allarguin indefinidament la seva formació i educació, que s'independentitzin de la família més tard i que perllonguin els seus períodes d'avorriment i de temps "sense res a fer".

Ser jove es caracteritza, sobretot, per no complir aquestes condicions. Els joves no tenen treball, autonomia, emparellament estable ni vivenda.

tes reivindicacions és precisament el canvi en les condicions d'accés al món adult de la integració (no és imprescindible viure en parella o no és necessari anar a la mili per fer-se un home) o en l'accés a aquestes condicions (repartiment del treball o ocupació de vivendes no utilitzades).

Busqueu exemples cèlebres de grups o persones als quals el fet de ser joves no els ha impedit fer el que volien o triomfar.

Les expectatives socials

Les expectatives són les condicions i beneficis que una persona o grup espera obtenir a través d'un canvi o una acció. Quan parlem del canvi social que el jove està disposat a afrontar s'ha de tenir en compte les expectatives socials que puguin tenir.

Al nostre temps les expectatives socials estan dominades, en general, per la impotència. Hi ha moltes persones que tenen la sensació que fer qualsevol cosa "no valdrà per res", que el control i el poder els tenen i ben agafats una minoria.

Per això es desqualifica qualsevol acció, pensament o sentiment que tingui a veure amb el desig de canviar alguna cosa. Tots els integrants de la societat "saben" que malgrat que una persona és rebel·li i consumeixi menys, o visqui d'una altra manera diferent, no canviaran les coses.

Les persones que van lluitar pel vot de la dona, per la llibertat d'expressió, per la igualtat entre blancs i negres, pel dret a la vaga o al temps lliure van pensar d'altra manera. Van pensar i sabien que podien canviar les coses, de la mateixa forma que ho saben els insubmissos, els okupes, les feministes, els voluntaris socials o els ecologistes.

☞ Feu una llista de coses per les quals val la pena lluitar, encara que l'aportació de cadascú sigui petita o insignificant.

Tots els integrants de la societat "saben" que malgrat una persona es rebel·li i consumeixi menys, o visqui d'una altra manera diferent, no canviaran les coses.

El que ens queda

4

S

uposem que s'estableix una connexió entre els diferents esglaons de la cadena següent: persona, grups de referència familiars i relacions personals, petita comunitat (barri, poble), gran comunitat (ciutat, comarca), estat (país) i món (planeta). I suposem que cada persona té responsabilitats (grans o petites) en els diferents canvis que es produeixen en cadascun dels esglaons o nivells.

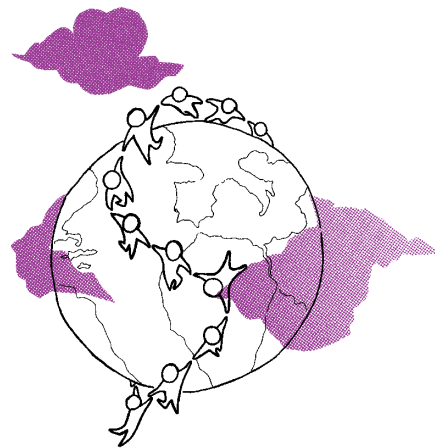
Això provocaria que les persones i els grups, o en aquest cas els joves, podrien influir en els diferents nivells, afavorint i participant el canvi social.

Doncs bé, el desenvolupament social i històric del nostre país i la nostra societat en general han produït un efecte important en aquesta cadena i, per tant, en la capacitat de canvi social. Durant els últims vint anys el renaixement i desenvolupament de la democràcia (en la que els joves actuals ja han nascut) ha produït que estiguin saturats els nivells centrals. És a dir, ja no queda molt per fer en l'àmbit de la mitjana i gran comunitat i del país.

Ja tenim escoles, hospitals, llibertat d'expressió, llocs d'esbarjo, centres culturals, diaris, empreses privades i públiques, cadenes de televisió, partits polítics, institucions i una infinitat d'elements i organitzacions que fan que les nostres ciutats, comunitats autònomes i el país en general estiguin en un nivell acceptable de desenvolupament. Què ens queda? És força senzill: el de dalt i el de baix. Les persones i el món.

És aquí on els joves estan demostrant i desenvolupant la seva capacitat per al canvi social per introduir novetats, per reformar la societat, per canviar el món. Encara que aquests canvis no siguin a vegades ben entesos o acceptats per la mateixa societat.

Per una banda, els joves se centren en l'àmbit personal (individual i de relació personal): proposant noves formes de relació de parella, elaborant relacions sexuals més obertes, divertides i intel·ligents, desenvolupant noves formes d'o-

Els joves estan desenvolupant i demostrant la seva capacitat de canvi social en el terreny de les relacions personals (individuals i grupals) i en el nivell més general (solidaritat i cooperació).

ci i temps lliure grupal i personal, reprenent o inventant valors d'èxit diferents, relacionant-se d'altra manera amb les drogues, integrant els papers socials dels homes i les dones de forma igualitària... Amb més o menys èxit.

☞ **Analitzeu els canvis que s'han produït en el consum de drogues, en els últims anys, i els motius d'aquests canvis.**

☞ **Penseu canvis que s'hagin esdevingut en l'àmbit individual per l'efecte dels joves.**

D'altra banda, el punt de vista es dirigeix a un àmbit internacional i mundial: la cooperació, la solidaritat, la pau, l'ecologia, l'impuls de moviments col·lectius (organitzacions internacionals), el feminisme, la preocupació per cultures llunyanes, el treball per gents i problemes a altres llocs del món...

☞ **Penseu canvis que hagin aparegut en l'àmbit internacional per l'efecte dels joves.**

El lloc on els joves s'estan dedicant a capgirar el món està canviant. I ho està fent per a ells. El que ara es pot considerar una moda (ser soci de Greenpeace o estar a favor de la pau) és el resultat del treball que petits grups van començar fa anys. Aquests grups estaven formats per joves. En qualsevol dels moviments socials que produeixen canvis (acampades pel 0,7% o insubmissió) els joves estan directament implicats.

Els joves busquen noves idees i moviments que, a la llarga, seran també adaptats en la seva majoria. Com deia José Luis Aranguren: "La joventut és el motor de tots els canvis".

☞ **Discutiu la frase de J.L. Aranguren que apareix al final del text.**

No hauríem d'oblidar que ... 5

La comunitat on vivim, la nostra societat, el barri, el temps històric, les persones que ens envolten, els esdeveniments de tot tipus marquen la realitat que ens ha tocat viure. És necessari prendre una postura davant de tot això.

La participació a la comunitat comença amb la sola presència en ella. Passar de tot és una forma de participar. Negar el que hi ha, encara que no es presentin alternatives, també. Només que resulta més intel·ligent que decidim per nosaltres mateixos.

El discurs publicitari, les modes en el pensament i la pressió dels mitjans de comunicació faciliten la passivitat. Rebem més informació, però dialoguem menys i sobretot no participem en les preses de decisió sobre coses que ens afecten.

La societat està organitzada de forma que les nostres decisions personals afecten poc als altres; per això hem de reconquistar el "poder" i influir en aspectes de la vida que estan més enllà de les parets de casa nostra.

La veritable realitat s'amaga darrera de tota la informació, el coneixement, les idees i les decisions que es neguen de mil maneres als ciutadans i ciutadanes del carrer. El primer pas és no oblidar que existeix el dret de cada persona a situar-se i pensar per si mateixa en els elements que envolten i influeixen en la comunitat on viu.

La política

L'organització de les lleis, de les normes de convivència, el repartiment de recursos, la salut, les escoles, la cultura, la vivenda, el benestar, la supervivència, la feina i altres molts elements de la vida quotidiana dels pobles depenen de la política.

Podem avorrir els càrrecs polítics, podem desconfiar dels partits polítics, podem no entrar en els sistemes de participació política; però no podem deixar de fer política.

El primer pas és no oblidar que existeix el dret de cada persona a situar-se i pensar per si mateixa en els elements que envolten i influeixen en la comunitat on viu, com la política, l'ecologia o d'altres.

Fer política és decidir on s'ha de posar una escola, un metge, un mercat o qui necessita una terra. Política és pensar com volem viure i que el lloc de la terra on habitem és també el lloc d'altres generacions i és per a tota la vida.

Qui creu que no "fa política" comet un error. Fer política és pensar en la comunitat, només pensar-hi. I no fer-ho suposa acceptar passivament allò que altres estan decidint. Els polítics són les persones que es dediquen professionalment a una part de la política. Però, el fet que la comunitat funcioni segons uns valors i unes idees i no d'altres és una responsabilitat de totes les persones.

👉 Busqueu les raons per les quals la política és important o no ho és per a les persones.

Ecologia

Si tota la població xinera decidís menjar a partir de demà la mateixa quantitat de peix que nosaltres, el mar no podria nodrir tot el planeta com "aparenta" fer-ho ara. El mar s'acabaria, i darrera d'ell s'acabarien altres coses.

El planeta on vivim no és una font inesgotable de recursos. No convé explotar-lo més del que ho està. Cada pas que es fa a favor de mantenir viu l'entorn que ens dona calor, aliment i sòl per viure no és un assumpte de moda, sinó de supervivència.

Ara bé, la informació ha de buscar-se i trobar-se. Cal reconèixer la que és veritable. No val acostumar-se amb la compra de cotxes elèctrics a les ciutats perquè contaminen menys; perquè, qui s'empassa el fum de la central elèctrica que omple les bateries que carreguen aquests cotxes?

Pensar en l'ecologia requereix que busquem informació necessària i que després en prenguem decisions, a escala petita i gran. L'ecologia no és una moda d'ara, sinó que en aquests moments és quan el món i nosaltres podem començar a tenir veritables dificultats.

👉 Busqueu les raons per les quals l'ecologia és important o no ho és per a les persones.

Fer política és pensar en la comunitat, només pensar-hi. I no fer-ho suposa acceptar passivament allò que altres estan decidint.

Pensar en l'ecologia requereix que busquem informació necessària i que després en prenguem decisions, a escala petita i gran.

Convivència

És necessari trobar parella?, per què haig de casar-me?, és que no puc viure amb els meus amics i amigues la resta de la meva vida?, sóc menys si no tinc ningú?

El discurs social convida al principi (i obliga després) a utilitzar certes formes de convivència que no són les úniques i poden no ser les millors. Què fan tres avis sols en tres cases diferents?, per què no se les venen les tres, se'n compren una de gran i viuen millor i acompanyats? Probablement, quan les seves parelles van morir i els seus fills s'independitzaren, la seva vida es va acabar i no té perquè ser així.

La tia Maria insisteix a preguntar-me perquè no m'he casat encara i no puc explicar-li-ho. Ella sempre respon: "tot arribarà". Si arriba, que arribi. Però no com un destí inevitable, sinó com quelcom que desitjo fer així.

☞ Busqueu les raons per les quals la forma de convivència és important o no ho és per a les persones.

Drogues

Algunes drogues estan "culturalment" presents a la nostra societat, altres són menys permeses, més mal vistes o perseguides. Alcohol, tabac i altres drogues són coses a les quals, tard o d'hora, ens hi hem d'enfrontar.

Un altre cop hem de prendre una decisió pròpia. Recolzats en la informació disponible, d'acord amb els desitjos i les idees que tenim, contrastats per la gent que ens envolta, a la que volem i ens afavoreix. Però en qualsevol cas com una decisió personal, conscient del que significa.

Poder opinar de les drogues és ser amos de la vida pròpia. Com s'opina sobre el futur, la feina, la família o la parella. És un assumpte propi. Però, sobretot, és un assumpte present i palpable.

☞ Busqueu les raons per les quals el consum de drogues és important o no per a les persones.

El discurs social convida al principi (i obliga després) a utilitzar determinades formes de convivència que no són les úniques i poden no ser les millors.

Temps lliure

Cada cop més gent fa les mateixes coses, i cada cop en fem menys. La intel·ligència és la capacitat d'aplicar el que coneixem, sabem i volem a les condicions que expliquem i saber treure'n profit.

El temps lliure sucumbeix a poc a poc a l'esclavitud dels diners. "Com més diners tens, més et diverteixes". Invertir aquesta tendència és necessari per una sola raó: són moltes menys persones les que tenen diners que les que no en tenen. I sembla poc intel·ligent centrar els desitjos i les fites en semblar-nos als que en tenen més.

L'oci depèn cada cop més d'objectes (discos, ordinadors, televisió, pel·lícules, atraccions...) i menys de persones i relacions. El temps lliure és el temps de gaudir. I s'ha oblidat que els objectes no produeixen felicitat i que les persones sí.

☞ Busqueu les raons per les quals el temps lliure és important o no per a les persones.

L'oci depèn cada cop més d'objectes i menys de persones i relacions. El temps lliure és el temps de gaudir. I s'ha oblidat que els objectes no produeixen felicitat i que les persones sí.

De la mateixa manera que amb altres coses, amb els diners ens hem de "seure a parlar". En un temps i lloc on l'amo de gran part de la vida són els diners, es fa més necessari que mai seure-hi a parlar.

Diners

De la mateixa manera que amb altres coses, amb els diners ens hem de "seure a parlar". En un temps i lloc on l'amo de gran part de la vida són els diners, es fa més necessari que mai seure-hi a parlar.

Què és la propietat?, quina diferència hi ha entre el teu i el meu?, quantes decisions es prenen per diners i quantes per altres raons?, és que hauria de ser així?, la diferència entre les persones és realment la que hi ha entre els seus comptes corrents?

Hi ha una dita que afirma: "els diners no fan la felicitat"; bé, si no és així, torneu-los!, deia un pensador. El cas és que no és convenient intentar sobreviure-hi d'esquena. Però sí que se'n poden tenir relacions més intel·ligents, menys esclaves i més col·lectives.

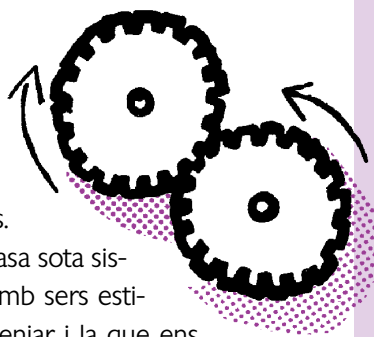
☞ Busqueu les raons per les quals els diners són importants o no per a les persones.

Tecnologia

Serveix per moure's menys, per fer-ho tot a distància, per arribar a tot, per no esforçar-s'hi gaire.

La tecnologia i l'avenç científic presenten moltes cares.

La que ens defensarà de la sida i la que ens tanca a casa sota sistemes de seguretat, la que ens permet comunicar amb sers estimats i la que ens incomunica, la que ens permet menjar i la que ens treu l'aliment.

Cada mes d'investigació actual equival a diversos anys d'investigació antiga. Les passes són més grans i més ràpides. A l'era de la tecnologia és més important que mai fer servir guants i ulleres, com fan els investigadors. Per tocar-ho tot amb seguretat i veure-hi millor:

No es tracta d'estar a favor o en contra de la tecnologia. No és estar a favor dels microxips o de les biblioteques. Igual que un arxiu de llibres antics utilitza un ordinador per tenir la informació accessible i fàcil, les persones han de relacionar-se amb la tecnologia prenent allò que els aporta benestar i rebutjant allò que els esclavitzava o els fa renunciar als desitjos, gustos, idees o plantejaments.

Busqueu les raons per les quals la tecnologia és important o no per a les persones.

Les persones han de relacionar-se amb la tecnologia prenent allò que els aporta benestar i rebutjant allò que els esclavitzava o els fa renunciar als desitjos, gustos, idees o plantejaments.

Feminisme

Nou de cada deu parts de la riquesa al món són en mans d'homes, mentre que les nou dècimes parts del treball relacionat amb la supervivència familiar al món les realitzen les dones. Com és possible això?

Que el món sigui d'una altra manera és tasca de tots; cal donar a cadascú el que és seu: la part de llenguatge que li correspon, la part de poder que li toca, l'exercici de la llibertat i les condicions per prendre les pròpies decisions.

La societat ha de possibilitar que les decisions de les dones les prenguin elles i que les decisions que afecten tothom estiguin preses per tothom. Aquesta decisió comença per cada persona que forma la comunitat.

Portem molts anys de desavantatge per a la igualtat: el feminisme és una eina necessària per aconseguir-la.

☞ Busqueu les raons per les quals la igualtat és important o no per a les persones.

Nous treballs i noves feines

Alhora que baixa el treball i la feina, augmenten les persones que poden treballar. Els sistemes que la societat té en marxa per mantenir el jovent ocupat sense tenir feina (la mili, els estudis interminables) comencen a funcionar molt malament o a desaparèixer.

Els nous repartiments de treball (menys hores i menys sous) comencen a apropar-se a la necessitat, més que a la possibilitat. Els nous tipus de feina relacionats amb aspectes menys industrials i més socials i culturals cobren força. Durant molt de temps la dimensió humana de les persones ha estat oblidada.

La realitat social concreta de cada moment es relaciona amb els sistemes de treball. Els diners comencen a mostrar-se inútils per a recompensar les aportacions de les persones a la comunitat. L'intercanvi de serveis (jo lampista i tu professor d'idiomes) és un sistema que comença a ser una alternativa a una situació en la que es fa difícil l'intercanvi de treball per un sou.

La societat ha de possibilitar que les decisions que afecten tothom estiguin preses per tothom.

☞ Busqueu les raons per les quals la feina és important o no per a les persones.

Donar i rebre

Ajudar els altres és també ajudar-se a si mateix. Cada cop més persones gaudeixen amb la possibilitat de fer que altres millorin la seva situació. Cada cop es fa més patent la idea que donar és més interessant que rebre, fins i tot, més rendible.

Cada cop més persones gaudeixen amb la possibilitat de fer que altres millorin la seva situació. El voluntariat suporta gran part de les esquerdes que el sistema econòmic i social produeix.

Fer que altres mengin, dormin, treballin, riuguin, juguin o es recuperin físicament, psicològicament i socialment és una activitat que produeix un benefici objectiu en els destinataris de l'acció i un benestar subjectiu en qui la realitza.

El voluntariat suporta gran part de les esquerdes que el sistema econòmic i social produeix (desigualtats, problemes). I, a més a més, és feliç. I tu, per què treballas?

☞ Busqueu les raons per les quals la solidaritat és important o no per a les persones.

Perspectives de futur

Amb el temps canvien les lluites i les baralles sobre les quals s'haurà de centrar l'atenció.

El territori (cada cop menys és terra habitable, respirable), el control social sobre la informació (perquè pel·lícules com "La red" siguin al menys reals possibles) i el probable bloqueig del sistema econòmic capitalista (per retornar a sistemes més repartits) poden ser els propers conflictes.

Una joventut que s'excusa en la falta d'oportunitats, per negar-se a intervenir en el món que l'envolta i en què qualsevol cosa que faci tindrà un efecte insignificant per produir els canvis necessaris, és una joventut que oblidia que el que passa al voltant de les persones depèn en gran mesura del que facin elles mateixes.

No es tracta de perdre els ideals, que cadascú vagi més a la seva, que vivim a l'època de la comunicació, l'individualisme i la competència. Es tracta de feixuguesa. Una joventut que participa a la seva comunitat és una joventut intel·ligent.

☞ Busqueu les raons per les quals la lluita individual és important o no per a les persones.

Una joventut que s'excusa en la falta d'oportunitats, per negar-se a intervenir en el món que l'envolta és una joventut poc intel·ligent.

6

Materials per canviar el món

Per treballar pel canvi i poder construir una societat on cada persona se senti bé fan falta idees i pensaments, formes de fer i d'entendre, criteris i metes. Heus aquí algunes que podrien resultar útils.

“La consciència és un d'aquells bastons que tots agafem per pegar el veí i del que mai ens servim per a nosaltres mateixos” (Balzac)

“L'esperança no és un somni sinó una manera de transformar els somnis en realitat” (Suenens)

“L'únic obstacle perquè l'home obtingui determinades metes és la falta d'imaginació” (De Bakej)

“Si aconseguíu bromejar sobre quelcom important, haureu conquerit la llibertat” (Bejart)

“Desaprovo el que dieu, però defensaré fins a la mort el vostre dret a dir-ho” (Voltaire)

“El compromís és l'art de tallar un pastís de manera que cadascú cregui que ha rebut el tros més gran” (Levinson)

“La creativitat és l'art de mirar amb ulls nous les coses velles” (proverbi xinès)

“La democràcia és el pitjor de tots els règims, exceptuats tots els altres” (Churchill)

“El desànim és l'excusa dels imbècils” (Weber)

“Estar enamorat és exagerar desmesuradament la diferència entre una persona i una altra” (Shaw)

“La felicitat és anar d’acord amb un mateix” (Buñuel)

“La guerra és una manera de desfer amb les dents un nus que no s’ha pogut desfer amb la llengua” (Fallaci)

“L’home honest és aquell que estableix una connexió entre el que pren i el que torna” (Lanza del Vasto)

“L’heroi és aquell que fa el que pot” (Rolland)

“L’impossible és allò que no s’ha realitzat encara” (Anònim)

“La joventut és un costum que s’ha de conservar” (Anònim)

“El silenci són les nou dècimes parts de la saviesa” (Balzac)

“La tolerància és saber somriure quan algú ens trepitja les durícies mentals” (Pollard)

“Les idees fixes són una espècie de rampes en un peu... el remei més eficaç és caminar” (Kierkegaard)

“Existir és pensar i pensar és comprometre’s” (Bergamin)

“A vegades convé perdre el cap. Però abans és necessari tenir-ne un.” (Thibon)

“Tots hauríem de preocupar-nos pel futur. La veritat és que allí és on hem de passar la resta de les nostres vides” (Kettering)

“El bosc precedeix l’home, el desert li segueix” (pintada a la Sorbona)

“La generositat consisteix menys en donar molt que en donar oportunament” (La Bruyère)

“Homes del sud! És millor morir d’empeus que viure de genolls” (Emiliano Zapata)

“Una de les coses més belles de la vida és que ningú no pot intentar sincerament ajudar un altre sense ajudar-se a si mateix” (Emerson)

“Més val encendre una candela que maleir l’obscuritat” (Confuci)

“No sé amb quines armes es combatrà a la tercera guerra mundial, però sé que a la quarta s’utilitzaran les pedres” (Einstein)

“Per poder obtenir pau s’ha d’odiar la guerra per raons més nobles que perdre la casa, el frigorífic o l’automòbil” (Merton)

"Només es pot estar amb els pobres si s'està amb la pobresa" (Ricoeur)

"Un poble de borregos acaba engendrant un govern de llops" (Jouvenel)

"Tots pensen en canviar la humanitat, però ningú no pensa a canviar-se a si mateix" (Tolstoi)

"El que vol alguna cosa busca un remei, el que no vol fer res busca una excusa"
(proverbi àrab)

"No és qüestió només de somiar en un altre món, s'ha de canviar aquest" (Six)

"La franquesa no consisteix a dir-ho tot, sinó dir la veritat" (Shakespeare)

"Estimada, vivim en una època de transició, li va dir Adam a Eva, en sortir del Paradís" (Inge)

"El que no fa política, està fent la política que està al poder" (Mounier)

"Per què la vida que un ha de guanyar-se ha de gastar-la treballant per guanyar-se la vida?" (Mafalda)

☞ **Escolliu les deu millors frases del text i compareu-les. Establiu un rànquing per persona i un altre per grups.**

I ara, què?

Un cop finalitzat el treball amb el dossier us convidem a participar com a grup al concurs que organitzen l'Òrgan Tècnic de Drogodependències i la FAD. En ell s'intenta donar sortida i estendre les conclusions que s'hagin pogut obtenir al treball amb aquest dossier i el debat de cada col·lectiu.

Cada grup que vulgui participar haurà de preparar una presentació de les conclusions més importants a què hagi arribat. No han de ser totes, ni una de sola. L'objectiu consisteix a poder conèixer i difondre les idees que té el jovent sobre temes importants.

Les quatre modalitats que hi ha al concurs no pretenen valorar la capacitat dels grups per dir el que els adults volen sentir o per realitzar productes escrits o gràfics complexos.

Volem que el món sàpiga què penseu. Per a això es valorarà la capacitat de comunicar quelcom més que la forma o la quantitat de la informació. Un assaig, una revista, un còmic, un mural, una presentació informàtica, un cartell, una obra de teatre en són vehicles idonis.

El vostre professorat o monitors us faran arribar les bases del concurs i us ajudaran a aconseguir un viatge per a tot el grup, a més a més de la possibilitat de fer arribar a altres allò en el que creieu i que voleu.

Val la pena que digueu quina és la vostra opinió sobre la participació a la comunitat (escrivint un assaig sobre com haurien de ser, per exemple), o que plantegeu possibilitats de voluntariat, participació o reivindicació nous (a través d'un vídeo o d'un còmic), o que feu les vostres peticions respecte a l'ecologia, la política, els diners (amb un breu passeig informàtic), o que animeu altres persones a participar, a associar-se, a lluitar pels seus drets o els de la resta de persones (a través de cartells, quadres o altres obres).

Només és qüestió de provar-ho. Allò veritablement important és fer arribar al món adult el que penseu sobre les coses de la vostra vida i que la defineixen per complet: la participació, l'ús, l'ecologia, l'amistat, la recerca d'un espai propi, els valors del futur, la política, etc.

Ànims!